

Excursie Denekamp, 19 en 20 september 1992, lichenologisch verslag

Leo Spier

Aanwezig waren: André Aptroot, Simon Bakker, Han van Dobben, Leo Spier, Aafke Teensma en Bertus Torenbeek.

Zaterdagochtend werd verzameld bij de ingang van de camping "De Papillon", waar de meesten van ons de avond ervoor waren neergestreken. Hoewel een tot nu toe niet-bekende onverlaat luid verkondigde, dat er toch geen lichenen waren, lieten we ons niet ontmoedigen, maar stelden in goed democratisch overleg het programma voor de komende dag vast.

Het werd een heideveld waarheen Han, onze onvolprezen kaartlezer, ons via de meest ingewikkelde weg voerde, in het besef dat vele wegen naar Rome voeren, maar de kortste niet altijd de beste of mooiste is!

Natuurlijk werden de gewone *Cladonia*'s gevonden, aardig was echter dat de drie *Placynthisella*'s (*P. icmalea*, *P. oligotropha* en *P. uliginosa*) vlak bij elkaar op de grond gevonden werden.

Op het eind van de ochtend werd, na lang inpraten op het aanwezige bestuurslid, besloten even over de grens te gaan kijken. Dit voor de nodige variatie! Eerst werd een oud loofbos bezocht. Dit leverde o.m. *Chaenotheca chrysocephala*, *C. ferruginea*, *C. trichialis*, *Lecanactis abietina*, *Porina leptalea*, *Schismatomma decolorans* en *Thelotrema lepadinum* op.

Vervolgens ging de tocht naar Isterberg, een natuurgebied waar hier en daar zandsteen aan de oppervlakte komt. Hier kon de lijst worden aangevuld met o.a. *Porpidia macrocarpa*, *Porpidia tuberculosa* en *Trapelia obtegens* met apotheciën.

Het laatste terrein was weer een heideveld, waar de kennis opgedaan in het eerste excursiegebied, getoetst kon worden.

Al met al was deze dag, zeker voor de wat minder gevorderden onder ons, bijzonder instructief. Hij werd dan ook traditiegetrouw met koffie, appelgebak en slagroom afgesloten.

Op zondagochtend besloten we een aantal laanbomen in de omgeving te bekijken. Allereerst Singraven, een oud landgoed met statige, oude eiken. Dit leverde, tegen verwachting, weinig spectaculaires op. De lijst werd met soorten als *Buellia punctata*, *Evernia prunastri*, *Hypogymnia physodes*, *Parmelia subaurifera* en *Xanthoria candelaria* uitgebreid.

De overige drie locaties, lanen met eiken, leverden een wat uitbundiger beeld op, maar nitrofielen zoals *Physcia adscendens*, *P. tenella*, *Xanthoria candelaria*, *X. parietina* en *X. polycarpa* namen een belangrijke plaats in. Een uitzondering moet gemaakt worden voor een groene korst, die aanvankelijk voor een rare *Pyrrhospora quernea* werd gehouden. Thuis gaf André er de naam *Lecidella flavisorediata* aan. Het blijkt echter, dat vergelijkbare korsten in het noorden al vaker verzameld zijn, maar dat naamgeving nog op moeilijkheden stuit. Zo levert vergelijking met goed ontwikkelde specimen uit het gebied rond de Middellandse Zee een wat geler beeld op. Dit deed mij, in overleg met André, besluiten te kiezen voor *Lecidella* cf. *flavisorediata*.

Daar iedereen weer op tijd thuis wilde zijn, werd er vroeg in de middag gestopt. De kreet "Helaas geen lichenen" ten spijt, zijn ze toch gevonden.

Mede hierdoor, maar ook dank zij het goede weer, de rustige camping en goede sfeer kan het kamp bijzonder leerzaam en geslaagd genoemd worden.

Legenda bij de soortenlijst

- A herbarium André Aptroot
S herbarium Leo Spier

Locaties (met coördinaten)

- 1 Beuninger Achterveld, 5 km tZOv Denekamp. Heideveld. 269/486
- 2 Bad Bentheim, 2 km tNv Bentheim. Oud loofbos. 275/482
- 3 Isterberg, 7 km tNv Bentheim.
Natuurgebied, naaldbos met zandsteen aan oppervlakte. 275/486
- 4 Stroothuizen, 3 km tNv Denekamp.
Heideveld, hier en daar geplagd. 268/488
- 5 Singraven, 2km tWv Denekamp.
Oud landgoed met laanbomen. 263/488
- 6 Tilligte, Kerklaan met eiken. 261/492
- 7 Lattrop, 3 km tNv Denekamp. Eiken. 264/492
- 8 2 km tNv Noord-Deurningen, Venweg, eiken. 266/492

Substraatcodes

b = Betula	h = hout	s = Sorbus
c = Calluna	p = Pinus	sl = Salix
ca = Carpinus	po = Populus	t = terrestrisch
f = Fagus	pt = Populus tremula	ti = Tilea
g = graniet	q = Quercus	z = zandsteen

Soortenlijst

Arthonia spadicea	2q
Arthonia vinosa	2qA
Arthopyrenia punctiformis	1qsA
Bacidia arnoldiana	2fA
Baeomyces rufus	3z
Buellia punctata	1h.po.q.5gh.q.6q.7q.8q
Candelariella reflexa	7q.8q
Candelariella vitellina	5g.6q
Chaenotheca chrysocephala	2q
Chaenotheca ferruginea	2q.5q
Chaenotheca trichialis	2q
Cladina arbuscula	4t
Cladina mitis	4tS

<i>Cladina portentosa</i>	4tS
<i>Cladonia caespiticia</i>	2hA
<i>Cladonia cervicornis</i>	
ssp. <i>cervicornis</i>	1tS
<i>Cladonia chlorophaea</i>	1t.2q.3p.4t
<i>Cladonia coccifera</i>	3p.4t
<i>Cladonia coniocraea</i>	1b.h
<i>Cladonia crispata</i>	
var. <i>cetrariiformis</i>	1tS
<i>Cladonia digitata</i>	3p.z
<i>Cladonia floerkeana</i>	1t.3z.4t
<i>Cladonia glauca</i>	3z
<i>Cladonia gracilis</i>	1t
<i>Cladonia grayi</i> sl.	1tA.3z.4t
<i>Cladonia incrassata</i>	3zA.4tA
<i>Cladonia macilenta</i>	1t2qS.3z.4t
<i>Cladonia ochrochlora</i>	2q
<i>Cladonia ramulosa</i>	1t.3z
<i>Cladonia subulata</i>	1tAS.4t
<i>Cladonia zopfii</i>	1tS
<i>Coelocaulon aculeatum</i>	1t
<i>Dimerella pineti</i>	2qA
<i>Evernia prunastri</i>	5q.ti.8q
<i>Graphis scripta</i>	2ca
<i>Gyalideopsis anastomosans</i>	2f
<i>Haematomma ochroleucum</i>	
var. <i>porphyrium</i>	5q
<i>Hypocenomyce scalaris</i>	3p
<i>Hypogymnia physodes</i>	3b.5h.q
<i>Lecanactis abietina</i>	2q
<i>Lecanora chlorotera</i>	6q.7q
<i>Lecanora conizaeoides</i>	1c.h.po.sl.2q.3p.5h.q
<i>Lecanora dispersa</i>	5h.g.6q
<i>Lecanora expallens</i>	2q.5q.6q.7q.8q
<i>Lecidella elaeochroma</i>	6q.7qS
<i>Lecidella</i> cf. <i>flavisorediata</i>	7qS
<i>Lepraria incana</i>	1p.po.sl.2q.3b.p.z.5q.ti
<i>Lepraria lobificans</i>	2qA
<i>Lepraria neglecta</i>	3zS

<i>Micarea denigrata</i>	1h.3h.5h
<i>Micarea lignaria</i>	3p (wortel).zS
<i>Micarea nitschkeana</i>	1cptAS.3p
<i>Micarea prasina</i>	2qA
<i>Opegrapha viridis</i>	2caA
<i>Parmelia exasperatula</i>	7qS
<i>Parmelia glabratula</i>	2ca
<i>Parmelia saxatilis</i>	3b.p (wortel).z
<i>Parmelia subaurifera</i>	1q.5q.7q
<i>Parmelia subrudecta</i>	5tiS.7q.8q
<i>Parmelia sulcata</i>	1c.h.5h.q.6q.7q.8q
<i>Parmeliopsis aleurites</i>	3p (wortel)
<i>Pertusaria amara</i>	2q
<i>Phaeophyscia orbicularis</i>	6qS
<i>Physcia adscendens</i>	6q.7q
<i>Physcia caesia</i>	5g.6q.7q
<i>Physcia dubia</i>	6q.8q
<i>Physcia tenella</i>	1sl.5q.6q.7q.8q
<i>Placynthiella icmalea</i>	1tS.3p.4tA.5hS.q
<i>Placynthiella oligotropha</i>	1tS.4t
<i>Placynthiella uliginosa</i>	1tS
<i>Porina chlorotica</i>	2fAq
<i>Porina leptalea</i>	2fA
<i>Porpidia macrocarpa</i>	3zS
<i>Porpidia soredizodes</i>	3z.5g
<i>Porpidia tuberculosa</i>	3zS
<i>Psilolechia lucida</i>	5g
<i>Ramalina farinacea</i>	8q
<i>Ramalina fastigiata</i>	6q
<i>Schismatomma decolorans</i>	2q
<i>Thelotrema lepadinum</i>	2qA
<i>Trapelia coarctata</i>	3z.5g
<i>Trapelia involuta</i>	3z
<i>Trapelia obtegens</i>	3zA (met apotheciën!)
<i>Trapeliopsis granulosa</i>	1c.2q.3h.z
<i>Trapeliopsis pseudogranulosa</i>	2hA
<i>Xanthoria candelaria</i>	5q.6q.7q
<i>Xanthoria parietina</i>	1s.6q.7q
<i>Xanthoria polycarpa</i>	1po.q.s.sl.6q.7q.8q